

39ste vergadering

Donderdag 18 december 2003

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 142 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Van Baalen, Bakker, Baemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Van den Brink, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Dittrich, Douma, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eerdmans, Eijssink, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Geluk, Van Gent, Gerkens, De Grave, Griffith, De Haan, Van Haersma Buma, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Van Heemst, Herben, Hermans, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Van der Laan, Lambrechts, Leerdam, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rijpstra, Rouvoet, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Sterk, Straub, Szabó, Timmer, Timmermans, Tjon-A-Ten, Tonkens, Varela, Veenendaal, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Vos, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van

Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heren Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, Remkes, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Bot, minister van Buitenlandse Zaken, Donner, minister van Justitie, mevrouw Van der Hoeven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Kamp, minister van Defensie, mevrouw Dekker, minister van Volkshuistesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Peijs, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Brinkhorst, minister van Economische Zaken, De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Verdonk, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven, minister voor Ontwikkelings-samenwerking, de heer Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Van der Laan, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heren Wijn, staatssecretaris van Financiën, Van Geel, staatssecretaris van Volkshuistesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken, de heer Rutte, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Ross-Van Dorp, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer

mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Bussemaker, Crone, Duivesteijn, Koenders en Verbeet, wegens bezigheden elders, alleen voor de vergadering van hedenochtend;

Tichelaar, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 11 december 2003 over **het kabinetsbesluit tot verlenging van de Nederlandse militaire bijdrage aan de vredesmacht in Irak (SFIR) en de stand van zaken met betrekking tot terroristische infiltraties aan de grenzen van Irak**.

□

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben al een uitgebreid debat over dit onderwerp gevoerd. Als het gaat om de verlenging van de missie van Nederlandse militairen in Irak, is naar de mening van mijn fractie Nederland feitelijk een onderdeel van de bezettingsmacht in Irak geworden. De Verenigde Naties spelen op het ogenblik geen enkele rol van betekenis.

Misschien is nog belangrijker, dat er eigenlijk sprake is van voortdoring van de oorlog. Op deze manier wordt Nederland meegezogen in een Iraakes oorlogsmoeras. Het wordt dus steeds moeilijker om daar uit te komen. Vandaar dat ik de volgende motie indien.

Karimi

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat tot op heden de aanwezigheid van buitenlandse troepen in Irak nog steeds primair moet worden aangemerkt als een bezettingsmacht;

constateert een significant oplopende reeks van aanslagen tegen troepen van de bezettingsmacht, waarbij geen onderscheid gemaakt wordt tussen de bezetters en de troepen die ressorteren onder de autoriteit van de bezettingsmacht in Irak;

constateert voorts dat de oorlog in Irak nog steeds voortduurt en dat de verplichtingen zoals omschreven in de desbetreffende VN-resoluties inzake effectieve hulp voor stabiliteit, niet gehaald worden;

van mening dat de Nederlandse inzet zich moet richten op een spoedige beëindiging van de bezetting die gelijktijdig dient te worden vervangen door een Irakese overgangsregering onder auspiciën van de Verenigde Naties;

spreekt zich uit tegen de verlenging met zes maanden van de Nederlandse militaire bijdrage aan de multinationale stabilisatiemacht voor Irak,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door de leden Karimi en Duivesteijn. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 137 (23432).

Minister Kamp: Mijnheer de voorzitter. De motie die de leden Karimi en Duivesteijn aan de Kamer hebben voorgelegd, eindigt met de conclusie dat de aanwezigheid van de Nederlandse militairen in Irak beëindigd moet worden en niet verlengd moet worden. Mede namens mijn collega van Buitenlandse Zaken zal ik een aantal argumenten naar voren brengen, om te proberen de Kamer duidelijk te maken dat het volgens ons niet

verstandig is om deze uitspraak te doen.

Onze mensen die inmiddels vijf maanden in Irak aanwezig zijn, die in Basra, in Shaiba, in Tallil, in de drie steden in Al Muthana, in Bagdad en in het zuiden van Al Muthana aanwezig zijn, zeggen allemaal tegen ons, tegen de journalisten, tegen elkaar, tegen de vakbonden en tegen hun familie dat de Irakezen hartstikke blij zijn dat zij daar zijn, met wat zij doen en graag willen dat zij blijven. Wij en ook anderen die het beoordeelen, weten dat in de afgelopen vijf maanden grote vooruitgang voor de bevolking in Al Muthana is gerealiseerd. De mensen zijn er materieel op vooruitgegaan, de mensen zijn er qua veiligheidssituatie en veiligheidsbeleving op vooruitgegaan. Wij weten dat voor het eerst een betekenisvol begin is gemaakt met de democratie in Al Muthana. Voorheen konden een aantal corrupte ambtenaren, gesteund door een verschrikkelijk regime, doen wat zij wilden. Op dit moment zijn er gekozen gemeenteraden, is er een gekozen provincieraad en zijn er veiligheidscomités die min of meer democratisch worden gecontroleerd. Er is een gekozen gouverneur en er is een gekozen plaatsvervangend gouverneur. Er is nog van alles over op te merken, maar het is een betekenisvol democratisch begin in korte tijd.

Wij weten dat de Japanners met grote aantallen soldaten, vele middelen en veel geld in het voorjaar van 2004 naar onze provincie Al Muthana komen om verdere verbeteringen voor de bevolking te realiseren. Wij weten dat onze inspanningen erop gericht zijn om zo snel mogelijk de macht aan de Irakezen terug te geven en dan niet aan de Irakezen die anderen willen uitbuiten en die de zaken voor zichzelf willen beheren, maar aan de bevolking. Wij denken dat wij daaraan een goede bijdrage kunnen leveren in maart door hun het primaat te geven voor de veiligheidssituatie in de steden en dorpen en snel het primaat te laten verschuiven van ons, de Nederlanders die daar actief zijn, naar de Irakezen die wij er graag bij willen helpen. Wij weten dat de Amerikaanse regering een plan heeft gemaakt om per 1 juli ook de soevereiniteit over het gehele land aan de Irakezen terug te geven. Als sprake is van verlenging van

aanwezigheid van buitenlandse troepen, zal het zijn op uitnodiging.

Wij weten dat er in de Kamer brede steun is voor de aanwezigheid van Nederlandse militairen in Al Muthana. Die was er toen wij voor het eerst daarheen gingen. Die is er nu weer, zoals is gebleken uit het algemeen overleg. Wij weten ook – dat is voor mij het allerbelangrijkste – dat Irak weer in een chaos wordt gestort als Nederland daar zou weggaan, zoals de leden Karimi en Duivesteijn de Kamer vragen, en als andere landen hetzelfde zouden doen. Dan zullen 25 miljoen mensen die zo lang zijn geteisterd door onrecht en door wreedheid, daaraan weer worden overgelaten. Wij willen dat niet. Wij willen dat wat nu in gang is gezet, wordt voortgezet. Ik ben echt verbijsterd dat deze uitspraak nu aan de Kamer wordt voorgelegd, gegeven mijn zojuist gemaakte opmerkingen. Ik hoop dat met zeer grote meerderheid de Kamer dit zal afwijzen.

Mevrouw Karimi (GroenLinks): U hoeft absoluut niet verbijsterd te zijn. Net als in het algemeen overleg isoleert u nu de situatie in Al Muthana van de rest van Irak. Kunt u de Kamer toezeggen dat u voldoende politieke invloed heeft op alle politieke ontwikkelingen in geheel Irak en dat u daardoor borg kunt staan voor het verminderen van de politieke risico's? Volgens mij kunt u dat niet. In die zin hoeft u niet verbijsterd te zijn dat wij zo'n uitspraak voorleggen aan de Kamer.

Minister Kamp: De minister van Buitenlandse Zaken heeft het mij gegund hierover te zeggen wat ik heb gezegd, vooral vanuit mijn optiek en de kennis en ervaring die ik de afgelopen vijf maanden heb opgedaan vanwege onze militaire aanwezigheid daar. Het is duidelijk dat ik mede namens hem aanneming van deze motie indringend heb afgeraden. Ik wil graag mijn collega vragen om een reactie te geven over onze invloed op de ontwikkelingen in Irak als geheel.

Minister Bot: Voorzitter. Ik houd het heel kort met het oog op de tijd, want ik weet dat om half elf het volgende beraad begint.

Zoals ik al in het algemeen overleg heb opgemerkt, vervullen wij daar

Bot

wel degelijk een voorbeeldfunctie. Als wij erin slagen om daar vrede, democratie en stabiliteit te brengen, dan zal dat vanzelfsprekend grote invloed hebben op de rest van Irak. Dan blijkt voor de gehele bevolking dat het mogelijk is om op deze wijze die stabiliteit te creëren, die terugkeer naar democratie, die wij allen wensen. Om die reden hebben wij niet alleen zelf dat besluit genomen, maar is ons ook uitdrukkelijk gevraagd om een verlenging. In het perspectief van de gevangenneming van Saddam klemt het des te meer dat wij aanwezig blijven om ook het volgende traject succesvol te kunnen afsluiten op weg naar de verkiezingen en op weg naar democratie in het land zelf.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Wij zullen over de motie vanavond aan het eind van de vergadering stemmen.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vraag hoofdelijke stemming over de motie.

De **voorzitter**: Dat zal gebeuren. Wij weten nu al dat er vanavond in ieder geval een hoofdelijke stemming zal zijn.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** over de **Europese top op 12 en 13 december te Brussel**.

□

De heer **Van Baalen** (VVD): Voorzitter. Bij het beoordelen van de resultaten of het uitblijven daarvan bij Europese toppen geldt natuurlijk het adagium "tel je zegeningen". De Europese top in Brussel is wat de VVD betreft niet mislukt. Er is een nieuw strategisch concept over het buitenlands beleid en het defensiebeleid aangenomen. Er is een akkoord over Europese defensie. Dat is verregaand. De top is wat dat betreft wel zeker succesvol gebleken.

Wat is er nog meer gebeurd? Voor ons staat vast: geen overeenstemming is beter dan een slechte overeenstemming. Als er een overeenkomst was geweest op het gebied van stemmenweging, dan waren de Nederlandse punten op het

gebied van financiën, dus het veto op de meerjarenbegroting, een strengere procedure voor de naleving van het Stabiliteitspact en een rem op de uitgaven van de jaarlijkse begroting, zeer waarschijnlijk van tafel gevallen. Laten wij even kijken naar de zaken betreffende de machtsverdeling in de Unie. Wat gebeurt er met die ene Europese commissaris met stemrecht? Wat gebeurt er met de democratisch gekozen commissievoorzitter? Wat met een verantwoordingsplicht voor de Europese minister van buitenlandse zaken? Zeer waarschijnlijk was dat allemaal van tafel geveegd. Er zou op Nederland een enorme druk zijn uitgeoefend om maar akkoord te gaan omdat men een overeenstemming over de stemmenweging had bereikt.

De top heeft dus een goede uitkomst. Er is nu alle tijd om verder te onderhandelen. Tijdens het lers voorzitterschap in maart wordt er een soort evaluatie gepleegd en de zaken komen in de tweede helft van 2004 op het Nederlands bordje. Als er dan ook geen overeenstemming te boeken valt, dan is er altijd nog het jaar 2005.

Ik heb een aantal vragen aan de regering over hoe de zaak gelopen is. Het Italiaans voorzitterschap concludeerde dat het niet aan Polen en Spanje heeft gelegen dat er geen overeenstemming is bereikt op het gebied van de stemmenweging. Aan wie heeft het dan wel gelegen? Aan Frankrijk? Heeft Frankrijk de angst gekregen dat de grondwet voor haar niet gunstig uitpakte? Heeft het aan Duitsland gelegen? Wat heeft een en ander voor consequenties voor de rol die Nederland kan spelen om partijen tot elkaar te brengen?

Er komt nogal wat op het Nederlands voorzitterschap af: de financiële perspectieven, de grondwet, Bulgarije en Roemenië, Turkije. Zijn Bulgarije en Roemenië klaar voor 2007? Wat is de positie van Turkije? Kan er onderhandeld worden? Ik las dat de voorzitter van het Europees Parlement, de heer Pat Cox, heeft verklaard dat overeenstemming over het opheffen van de deling van Cyprus geen extra voorwaarde is voor het openen van de toetredingsonderhandelingen met Turkije. Dat is curieus. In de conclusies van het voorzitterschap staat letterlijk: oplossing van de kwestie-Cyprus zou EU-lidmaatschap van Turkije vergemakkelijken. Dat is

een zwakke tekst, zeker gezien het feit dat de Tweede Kamer heeft gesteld dat het een voorwaarde is om de onderhandelingen te starten. Wat is de mening van de regering op dit punt?

Nederland heeft Eurojust definitief binnen de grenzen. Wij krijgen de opleidingsfaciliteit van EASA in Hoofddorp. Het is jammer dat de nieuwe functie van officier van justitie niet naar Nederland gaat. Dat zou goed passen bij Den Haag als juridische hoofdstad van de Europese Unie. Hoe is dit gelopen?

Een ander punt van aandacht is dat de Europese Raad op verzoek van Frankrijk aan de RAZEB heeft voorgesteld te onderzoeken hoe het EU-wapenembargo tegen China dient te worden opgeheven. De heer Schröder heeft zich daarover tijdens een bezoek aan China ook uitgelaten. China dreigt nog steeds met geweld de politieke problemen die tussen haar en Taiwan bestaan te beslissen. Dan kan er toch geen sprake zijn van het opheffen van een Europees wapenembargo?

Ik verwijs naar een krantenbericht in het Algemeen Dagblad over het debat van gisteren. Daarin staat dat de heer Bot, de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken, heeft gesteld dat Nederland meer moet aanhaken bij Frankrijk en Duitsland. Ik wil dat niet lezen als kritiek op leden van de regering. Waar wordt geroepen "houd de dief!" – ik denk aan het Stabiliteitspact en de heer Eichel – is het niet goed dat de Nederlandse regering zegt: wij gaan nu, indachtig Wouter Bos op zijn partijcongres, zoete broodjes bakken in Berlijn en in Parijs. Stel dat maar even uit tot na de Kerst of na het Nieuwjaar. Graag de mening van de regering hierover.

De **voorzitter**: U verwees naar een krantenbericht over het debat van gisteren. Maar ik neem aan dat u ook de Handelingen hebt gelezen, en/of het debat hebt gevolgd. We gaan natuurlijk niet over onze eigen debatten verwijzen naar krantenberichten. Ik zie dat de heer Van Baalen op mij wil reageren!

De heer **Van Baalen** (VVD): Natuurlijk heb ik de stukken gelezen en het debat deels op TV gevolgd. Maar ik vind het interessant om te zien hoe een krant daarover bericht, want dan weten wij hoe de buitenwacht over ons denkt.